

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura we Wrocławiu

LWR.410.001.05.2023

**Pan
Wojciech Łabun
Dyrektor
Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Jeleniej Górze**

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
Aleja Jana Pawła II 7
58-506 Jelenia Góra

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2022 r. – wykorzystanie dotacji na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze, Aleja Jana Pawła II 7, 58-506 Jelenia Góra.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wojciech Łabun, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze ¹ , od dnia 1 września 2009 r.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Artykuł 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura we Wrocławiu
Kontroler	Maria Ossowska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWR/13/2023 z dnia 13 stycznia 2022 r. (akta kontroli: str. 1-4)

II. Cel i zakres kontroli

Cel kontroli	Celem kontroli było dokonanie oceny pod względem legalności, gospodarności i rzetelności wykorzystania przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego oraz na realizację świadczeń z funduszu alimentacyjnego.
Zakres kontroli	Podstawą sformułowania oceny wymienionych wyżej obszarów były ustalenia dokonane w wyniku działań kontrolnych polegających na analizie przyznania, wykorzystania i rozliczenia ww. dotacji.

III. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA	<p>Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleniej Górze⁴, prawidłowo wykorzystał w 2022 r. dotację celową z budżetu państwa w wysokości 3 614,3 tys. zł, przeznaczoną na finansowanie wypłat dodatku osłonowego. Terminowo i rzetelnie dokonano jej rozliczenia oraz bez opóźnień zwrócono niewykorzystane środki. Stwierdzono jednak nieprawidłowość podczas realizacji wyżej opisanego zadania polegającą na przekroczeniu terminów wypłaty dodatku osłonowego wynikających z art. 2 ust. 8 ustawy z dnia 17 grudnia 2021 r. o dodatku osłonowym⁵. Dotyczyło to wypłaty I raty (32,8% wypłat) i II raty (0,7% wypłat) dodatku osłonowego wypłaconego na podstawie wniosków złożonych w styczniu 2022 r.</p> <p>Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego. Otrzymane na ten cel w 2022 r. środki w kwocie 2 963,2 tys. zł zostały zgodnie z przeznaczeniem wykorzystane i terminowo rozliczone.</p>
---------------------	---

¹ Dalej: Dyrektor MOPS.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej także: MOPS.

⁵ Dz. U. z 2023 r. poz. 169, ze zm.; dalej: ustawa o dodatku osłonowym.

IV. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe⁶ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na finansowanie wypłat dodatku osłonowego

Opis stanu faktycznego

1.1. Od 1 do 31 stycznia 2022 r. w MOPS zostało złożonych 2 911 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego, w tym:

- 1 988 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym⁷,
- 923 dotyczyły gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym⁸.

Od 1 lutego do 31 października 2022 r. zostało złożonych 4 288 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego, w tym:

- 2 967 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym⁹,
- 1 321 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym¹⁰.

Ogółem od 1 stycznia do 31 października 2022 r. zostało złożonych 7 199 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego (w tym: 4 955 wniosków dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym, a 2 244 wniosków gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym).

Po 31 października 2022 r. do MOPS wpłynęło 10 wniosków o wypłatę dodatku osłonowego. Pięć¹¹ z nich dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 5, a pozostałe pięć¹² w artykule 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym. Zgodnie z art. 2 ust. 9 ustawy o dodatku osłonowym pozostawiono je bez rozpoznania.

(akta kontroli: str. 5-6)

1.2. Do dnia 31 marca 2022 r. dokonano wypłat dodatków osłonowych na podstawie 1 824 złożonych wniosków, wszystkich jako I rata, w tym:

- 1 548 dotyczyło wypłat dodatku osłonowego dla gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym¹³,

⁶ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁷ Wnioski te odnosiły się do następujących gospodarstw domowych: 1 163 gospodarstwa jednoosobowe, 563 gospodarstwa składające się z dwóch-trzech osób, 231 gospodarstw składających się z czterech-pięciu osób, 31 gospodarstw składających się z co najmniej sześciu osób.

⁸ Wnioski te odnosiły się do następujących gospodarstw domowych: 445 gospodarstw jednoosobowych, 320 gospodarstw składających się z dwóch-trzech osób, 129 gospodarstw składających się z czterech-pięciu osób i 29 gospodarstw składających się z co najmniej sześciu osób

⁹ Wnioski te odnosiły się do następujących gospodarstw domowych: 1 531 gospodarstw jednoosobowych, 1 040 gospodarstw składających się z dwóch-trzech osób, 363 gospodarstwa składające się z czterech-pięciu osób, 33 gospodarstwa składające się z co najmniej sześciu osób.

¹⁰ Wnioski te odnosiły się do następujących gospodarstw domowych: 643 gospodarstwa jednoosobowe, 488 gospodarstw składających się z dwóch-trzech osób, 160 gospodarstw składających się z czterech-pięciu osób i 30 gospodarstw składających się z co najmniej sześciu osób.

¹¹ W tym: dwa wnioski odnoszące się do gospodarstw jednoosobowych i trzy wnioski odnoszące się do gospodarstw składających się z dwóch-trzech osób.

¹² W tym: trzy wnioski odnoszące się do gospodarstw jednoosobowych i dwa wnioski odnoszące się do gospodarstw domowych składających się z dwóch-trzech osób.

¹³ Z tego: 860 gospodarstw jednoosobowych, 428 gospodarstw składających z dwóch-trzech osób, 227 gospodarstw składających się z czterech-pięciu osób oraz 33 gospodarstwa składające z co najmniej sześciu osób.

— 276 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w artykule 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym¹⁴.

Od 1 kwietnia do 2 grudnia 2023 r. wypłacono dodatki osłonowe na podstawie 6 163 wniosków, w tym:

— 4 724 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym¹⁵,

— 1 439 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym¹⁶.

Z wyżej wskazanych 2 726 wypłat stanowiło II ratę dodatku osłonowego¹⁷.

Ponadto od 3 do 28 grudnia 2022 r. wypłacono dodatki osłonowe na podstawie 378 wniosków¹⁸, w tym 20 jako II rata (co zostało szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*).

Od 1 stycznia do dnia 28 grudnia 2022 r. w MOPS rozpatrzono odmownie 378 wniosków z powodu niespełnienia kryterium dochodowego przez wnioskodawców.

(akta kontroli: str. 5-6)

1.3. Do dnia 28 grudnia 2022 r. pozostawiono bez rozpoznania 250 wniosków ze względu na wymóg ustawowy, z których: w 187 przypadkach z powodu złożenia kolejnego wniosku przez tego samego wnioskodawcę, zamieszkującego pod tym samym adresem – na podstawie art. 61a § 1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego¹⁹; w 53 przypadkach z powodu niewywiązania się z powinności udzielenia wyjaśnień bądź dostarczenia wymaganych dokumentów w terminie ustawowym – na podstawie art. 64 § 2 kpa; w 10 przypadkach z powodu złożenia ich po dniu 31 października 2022 r. – na podstawie art. 2 ust. 9 ustawy o dodatku osłonowym. Ponadto siedem wniosków o dodatek osłonowy zostało przekazanych do innych gmin ze względu na właściwość miejscową.

(akta kontroli: str. 5-6)

1.4. W MOPS do obsługi świadczeń w zakresie dodatku osłonowego wykorzystywano dotychczas używane oprogramowanie w ramach dodanej aplikacji dodatek osłonowy (DO). System ten uniemożliwiał przyznanie dodatku osłonowego na podstawie więcej niż jednego wniosku złożonego przez jedną osobę lub też więcej niż jednego wniosku na jedno gospodarstwo domowe. Przeprowadzone w toku kontroli NIK oględziny oprogramowania wykazały, że w 2022 r. wystąpiło 187 przypadków powtórnego złożenia przez jedną osobę wniosku o przyznanie dodatku osłonowego, jak też złożenia takiego wniosku na więcej niż jedno gospodarstwo domowe.

Badanie pod kątem prawidłowości rozpatrywania wniosków przeprowadzono na dobranej w sposób celowy próbie 40 spraw skutkujących wypłaceniem dodatku osłonowego: po 10 z każdego kwartału, przy czym w przypadku I kwartału pięć

¹⁴ Z tego: 104 gospodarstwa jednoosobowe, 107 gospodarstw składających się z dwóch-trzech osób, 53 gospodarstwa składające się z czterech-pięciu osób i 12 gospodarstw składających z co najmniej sześciu osób. Wszystkie wyżej wskazane wnioski wypłacono jako I ratę.

¹⁵ Było to: do: 2 573 gospodarstwa jednoosobowe, 1 473 gospodarstwa składających się z dwóch-trzech osób, 605 gospodarstw składających z czterech-pięciu osób, 73 gospodarstwa składające się z co najmniej sześciu osób.

¹⁶ Było to: 681 gospodarstw jednoosobowych, 524 gospodarstwa składające się z dwóch-trzech osób, 191 gospodarstw składających się z czterech-pięciu osób i 43 gospodarstwa składające się z co najmniej sześciu osób.

¹⁷ W tym 1 864 wypłat dodatku osłonowego dokonano dla gospodarstw domowych wskazanych w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym, a pozostałe 862 wypłaty dotyczyły gospodarstw domowych wskazanych w art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym.

¹⁸ W tym 275 dotyczyło gospodarstw domowych wskazanych w art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym, a 103 gospodarstw domowych wskazanych w art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym.

¹⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm.; dalej: kpa.

wniosków dobrano ze stycznia 2022 r. Próbę uzupełniono o 10 wniosków, w sprawie których wydano decyzję odmowną lub pozostawiono bez rozpoznania.

W efekcie badania 40 spraw skutkujących wypłaceniem dodatku stwierdzono, że:

- każdy wniosek był kompletny i prawidłowo wypełniony,
- wszystkie wnioski zostały zweryfikowane pod kątem liczby osób wchodzących w skład gospodarstwa domowego oraz kryterium dochodowego,
- w przypadku wniosków o dodatek osłonowy w podwyższonej kwocie (na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym) zweryfikowano każdy wniosek (w liczbie 25) pod kątem wpisania głównego źródła ciepła do centralnej ewidencji emisyjności budynków (CEEB),
- w 35 przypadkach (87,5% próby) wniosek został rozpatrzony w sposób powodujący wypłatę dodatku osłonowego w terminach określonych w art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym,
- od momentu złożenia wniosku do momentu rozpatrzenia upływało od jednego do 144 dni.

W efekcie badania 10 spraw skutkujących decyzją odmowną lub pozostawieniem bez rozpoznania stwierdzono, że:

- w jednym przypadku wniosek został pozostawiony bez rozpoznania z powodu nieuzupełnienia braków formalnych, mimo wezwania wnioskodawcy,
- w dwóch przypadkach wydano decyzję odmowną z powodu złożenia drugiego wniosku na jeden adres,
- w siedmiu przypadkach odmówiono przyznania dodatku z powodu niespełnienia kryterium dochodowego.

(akta kontroli: str. 7--208)

1.5. MOPS zapewnił środki na wypłatę dodatku osłonowego w kwocie ogółem 3 742,1 tys. zł. Zgodnie z art. 3 ust. 3-4 ustawy o dodatku osłonowym, w 2022 r. co kwartał Wojewodzie Dolnośląskiemu terminowo składano wnioski o przyznanie dotacji. Dyrektor MOPS wyjaśnił, że w okresie od kwietnia do listopada 2022 r. przekazywane były do Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu²⁰ dodatkowe comiesięczne zapotrzebowania środków na wypłatę dodatków osłonowych wraz z kosztami obsługi (oprócz wniosków o przyznanie dotacji co kwartał) poprzez Centralną Aplikację Statystyczną (CAS).

Zapotrzebowanie na I kwartał 2022 r. złożono w dniu 15 lutego 2022 r. na kwotę 848,7 tys. zł. W dniu 30 marca 2022 r. wpłynęły środki z dotacji w kwocie 848,7 tys. zł. Zapotrzebowanie na II kwartał 2022 r. złożono w dniu 15 marca 2022 r. na kwotę 1 212,4 tys. zł.

Zapotrzebowanie na kwiecień 2022 r. złożono w dniu 15 kwietnia 2022 r. na kwotę 15,2 tys. zł. W dniu 22 kwietnia 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 9,4 tys. zł, a w dniu 29 kwietnia 2022 r. w kwocie 5,8 tys. zł.

Zapotrzebowanie na maj 2022 r. złożono w dniu 10 maja 2022 r. na kwotę 350,8 tys. zł. W dniu 19 maja 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 350,8 tys. zł.

Zapotrzebowanie na czerwiec 2022 r. złożono w dniu 7 czerwca 2022 r. na kwotę 846,2 tys. zł. W dniu 17 czerwca 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 846,2 tys. zł.

Zapotrzebowanie na III kwartał 2022 r. złożono w dniu 9 czerwca 2022 r. na kwotę 1 416,6 tys. zł²¹.

²⁰ Dalej: DUW.

²¹ Począwszy od III kwartału 2022 r., oprócz zapotrzebowań kwartalnych do DUW składano zapotrzebowania miesięczne (w poszczególnych miesiącach otrzymywano środki).

Zapotrzebowanie na lipiec 2022 r. złożono w dniu 8 lipca 2022 r. na kwotę 347,1 tys. zł. W dniu 14 lipca 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 0,2 tys. zł, a w dniu 28 lipca 2022 r. w kwocie 347,1 tys. zł.

Zapotrzebowanie na sierpień 2022 r. złożono w dniu 9 sierpnia 2022 r. na kwotę 168,3 tys. zł. W dniu 18 sierpnia 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 168,3 tys. zł.

Zapotrzebowanie na wrzesień 2022 r. złożono w dniu 7 września 2022 r. na kwotę 247,6 tys. zł. W dniu 20 września 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 247,6 tys. zł.

Zapotrzebowanie na IV kwartał 2022 r. złożono w dniu 15 września 2022 r. na kwotę 996,0 tys. zł.

Zapotrzebowanie na październik 2022 r. złożono w dniu 13 października 2022 r. na kwotę 194,0 tys. zł. W dniu 26 października 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 194,0 tys. zł.

Zapotrzebowanie na listopad-grudzień 2022 r. złożono w dniu 7 listopada 2022 r. na kwotę 724,1 tys. zł. W dniu 22 listopada 2022 r. wpłynęły środki dotacji w kwocie 575,0 tys. zł, a dnia 23 listopada 2022 r. w kwocie 149,1 tys. zł.

DUW zawiadamał MOPS pocztą elektroniczną o publikacji danego zapotrzebowania oraz o powinności prawidłowego wypełnienia i przekazania go w wyznaczonym terminie.

(akta kontroli: str.107-123)

1.6. Kwota wydatkowana w 2022 r. na realizację zadania wypłaty dodatku osłonowego wyniosła 3 614,3 tys. zł, w tym 70,8 tys. zł, tj. 2%, to koszty obsługi tego zadania. Niewykorzystane środki z dotacji w kwocie 127,8 tys. zł (3,4% otrzymanych środków z dotacji) zostały zwrócone w dniu 30 stycznia 2023 r. na konto DUW.

W zakresie przyczyn niewykorzystania środków dotacji Dyrektor MOPS wyjaśnił, że zapotrzebowanie na wypłatę dodatków osłonowych w IV kwartale 2022 r. zostało złożone w dniu 15 września 2022 r. na kwotę 996,8 tys. zł. Składając to zapotrzebowanie MOPS opierał się na danych szacunkowych dotyczących planowanej liczby gospodarstw domowych, które otrzymają dodatek osłonowy w IV kwartale oraz planowanej wysokości wypłat dodatków osłonowych w IV kwartale, mając na uwadze liczbę pozytywnie rozpatrzonych wniosków w poprzednich kwartałach. Wnioski o wypłatę dodatku osłonowego były przyjmowane natomiast do 30 października 2022 r. Szacując, trudno było ocenić liczbę pozytywnie rozpatrzonych wniosków, które zostaną złożone. Dyrektor MOPS wskazał także, że w okresie od 1 października do 31 grudnia 2022 r. rozpatrzono odmownie 205 wniosków z uwagi na przekroczenie kryterium dochodowego, a w poprzednich trzech kwartałach liczba decyzji odmownych wyniosła łącznie 183.

(akta kontroli: str. 124-129, 132)

1.7. Zgodnie z art. 2 ust. 8-9 ustawy o dodatku osłonowym, dodatek ten wypłacany był w dwóch równych ratach w terminie do 31 marca oraz do 2 grudnia 2022 r. dla wniosków złożonych do 31 stycznia 2022 r. lub niezwłocznie, jednak nie później niż do 31 grudnia 2022 r. dla wniosków złożonych w okresie od 1 lutego do 31 października 2022 r.

Terminy wypłaty dodatków osłonowych w MOPS w 2022 r. zostały wskazane w pkt 1.2. niniejszego wystąpienia pokontrolnego. Do dnia 31 marca 2022 r. nie zostały wypłacone I raty dodatków osłonowych na podstawie 902 wniosków (w tym 316 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym i 586 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym). Do dnia 2 grudnia 2022 r. nie zostały wypłacone II raty dodatków osłonowych na podstawie 20 wniosków złożonych do dnia 31 stycznia 2022 r., w tym 16 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym i czterech przysługujących na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym). Opóźnienia

w wypłatach dodatków osłonowych zostały szczegółowo opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Badanie terminowości wypłaty świadczeń przeprowadzone na próbie 60 wniosków, w tym 40 wskazanych w punkcie 1.4. niniejszego wystąpienia pokontrolnego oraz 20 złożonych w październiku 2022 r. wykazało, że w 55 przypadkach (w tym 20 odnośnie do wniosków złożonych w październiku 2022 r.) dodatek osłonowy został wypłacony bez opóźnień, w terminie do dnia 28 grudnia 2022 r. Pozostałe pięć przypadków, w którym nie dochowano ustawowych terminów zostało opisane w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli: str. 5-6, 130-131)

1.8. Na podstawie art. 4 ust. 3 ustawy o dodatku osłonowym, rozliczenia dotacji środków z wyodrębnieniem liczby i kwoty wypłaconych dodatków osłonowych, sporządzano narastająco za okres od dnia 1 stycznia do dnia kończącego dany kwartał (wraz z kosztami obsługi) i przedstawiano Wojewodzie Dolnośląskiemu. Rozliczenia za I kwartał (z dnia 14 kwietnia 2022 r.), II kwartał (z dnia 8 lipca 2022 r.) III kwartał (z dnia 13 października 2022 r.) i IV kwartał (z dnia 13 stycznia 2023 r.) dokonano w ustawowym terminie (do 15 dnia następującego po kwartale), przy czym rozliczenia za I i II kwartał 2022 r. zostały cofnięte w aplikacji CAS i przesłane po niezbędnych korektach w terminach odpowiednio 25 kwietnia i 19 lipca 2022 r.

(akta kontroli: str. 111-123, 209-210)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Spośród 2 746 wniosków o dodatki osłonowe złożonych w MOPS do dnia 31 stycznia 2022 r. rozpatrzonych pozytywnie 902²² (32,8%) nie zostały wypłacone, jako I rata, w terminie do dnia 31 marca 2022 r. Z kolei do dnia 2 grudnia 2022 r. nie zostały wypłacone II raty dodatków osłonowych na podstawie 20²³ (0,7%) wniosków złożonych do dnia 31 stycznia 2022 r. Wypłat I raty po dniu 31 marca 2022 r. oraz drugiej raty po dniu 2 grudnia 2022 r. w kwocie ogółem 238,6 tys. zł dokonano z naruszeniem terminów wynikających z art. 2 ust. 8 ustawy o dodatku osłonowym.

Powyższą nieprawidłowość potwierdziło badanie szczegółowe przeprowadzone na próbie obejmującej 60 wniosków skutkujących wypłatą dodatku osłonowego, w wyniku którego stwierdzono, że w pięciu przypadkach wniosków złożonych w styczniu 2022 r. dodatek został wypłacony z opóźnieniem wynoszącym od 42 do 89 dni od daty 31 marca 2022 r.

Dyrektor MOPS wyjaśnił, że przyczyną opóźnień w wypłacie świadczeń były długie terminy oczekiwania na przekazanie przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych informacji niezbędnych do weryfikacji wniosków, opóźnienia zgłoszeń przez zarządców nieruchomości bądź samych wnioskodawców głównego źródła ogrzewania do CEEB, z której dane również były niezbędne do weryfikacji wniosków. Wskazał także na nałożenie na pracowników dodatkowych zadań wynikających z przepisów o dodatku węglowym i z przepisów o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa – przy niezmiennym zasobie osobowym jednostki.

(akta kontroli: str. 5-106, 130-131, 133-138)

²² W tym 316 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym i 586 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym.

²³ W tym 16 przysługujących na podstawie art. 2 ust. 5 ustawy o dodatku osłonowym i czterech przysługujących na podstawie art. 2 ust. 6 ustawy o dodatku osłonowym.

OCENA CZĄSTKOWA

Środki z budżetu państwa w wysokości 3 742,1 tys. zł, otrzymane przez MOPS w formie dotacji, przeznaczone na finansowanie wypłat dodatku osłonowego zostały rozdysponowane zgodnie z przeznaczeniem, a niewykorzystaną kwotę (127,8 tys. zł) terminowo zwrócono. Dodatki osłonowe były wypłacane po rzetelnej weryfikacji warunków ustawowych, niemniej część z nich (33,5%) została wypłacona z naruszeniem wymaganych terminów. Wywiązano się z obowiązków sprawozdawczych, przesyłając Wojewodzie Dolnośląskiemu rozliczenia kwartalne dotacji.

OBSZAR

2. Wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego

2.1. Dotacja celowa z budżetu państwa na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego

Opis stanu faktycznego

2.1.1. W 2022 r. MOPS otrzymał dotację na realizację zadań z zakresu administracji rządowej (dział 855, rozdział 85502, § 2010) w łącznej wysokości 30 557,1 tys. zł w zakresie: świadczenia rodzinne, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłki dla opiekunów oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego.

Koszty realizacji zadań z funduszu alimentacyjnego w 2022 r. wyniosły 3 085,0 tys. zł, tj. o 196,3 tys. zł (5%) mniej niż w roku 2021, z tego:

- 2 963,2 tys. zł (96%) pochodziło z dotacji z budżetu państwa, było to o 210,3 tys. zł mniej (6%) niż w roku 2021;
- 121,8 tys. zł (4%) pochodziło z dochodów własnych Gminy Jelenia Góra, było to o 14,0 tys. zł więcej (11%) niż w roku 2021.

Na wypłatę świadczeń z funduszu alimentacyjnego przeznaczono 2 874,3 tys. zł, tj. o 204,0 tys. mniej (6%) niż w roku 2021 (3 078,3 tys. zł), natomiast na koszty przyznawania i wypłacania świadczeń oraz podejmowania działań wobec dłużników alimentacyjnych kwotę 210,7 tys. zł (6%), tj. o 7,7 tys. więcej (3%) niż w roku 2021 (203,0 tys. zł).

Dyrektor MOPS, wyjaśniając przyczyny spadku kosztów realizacji zadań z funduszu alimentacyjnego w 2022 r. w porównaniu z rokiem ubiegłym, wskazała na niezmienione od 2020 r. kryterium dochodowe, od którego zależne jest prawo do przyznania świadczenia.

(akta kontroli: str. 140-143)

2.1.2. Zgodnie z faktycznym zapotrzebowaniem w 2022 r. MOPS otrzymywał środki z dotacji w terminach i kwotach umożliwiających realizację zadań finansowanych z funduszu alimentacyjnego.

Nie stwierdzono przypadków otrzymania środków z dotacji w kwotach niższych niż składane zapotrzebowania czy też otrzymania środków po terminie.

Środki pochodzące z dochodów własnych Gminy Jelenia Góra wpływały do MOPS w 2022 r. (ogółem w kwocie 121,8 tys. zł) sukcesywnie co miesiąc.

(akta kontroli: str. 144-145)

2.1.3. Środki z dotacji z budżetu państwa w części przeznaczonej na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego w kwocie 2 963, 2 tys. zł zostały wykorzystane w całości.

(akta kontroli: str. 146-154, 196-197)

2.1.4. W 2022 r. nie wystąpiły przypadki niewykorzystania środków z dotacji związanych z wykonywaniem zadań z funduszu alimentacyjnego.

(akta kontroli: str. 140-143)

2.1.5. Kwartalne sprawozdania Rb-50 o dotacjach/wydatkach związanych z wykonywaniem zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych jednostkom samorządu terytorialnego ustawami za 2022 r. zostały przekazane w terminach wyznaczonych w rozporządzeniu Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. o sprawozdawczości budżetowej²⁴, tj.: za I kwartał w dniu 11 kwietnia 2022 r., za II kwartał w dniu 8 lipca 2022 r., za III kwartał w dniu 7 października 2022 r., za IV kwartał w dniu 31 stycznia 2023 r.

(akta kontroli: str. 199-206)

2.2. Prawdliwość realizacji zadań z funduszu alimentacyjnego

2.2.1. Kwartalne sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁵ sporządzane były zgodnie ze wzorem określonym w rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 28 września 2017 r. w sprawie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów²⁶ oraz w terminach umożliwiającym przekazanie Wojewodzie Dolnośląskiemu do 15 dnia miesiąca następującego po upływie każdego kwartału, tj. za I kwartał w dniu 6 kwietnia 2022 r., za II kwartał w dniu 8 lipca 2022 r., za III kwartał w dniu 12 października 2022 r., za IV kwartał w dniu 9 stycznia 2023 r.

(akta kontroli: str. 155-194)

2.2.2. W MOPS nie sporządzano udokumentowanych analiz efektów realizacji zadań z zakresu świadczeń z funduszu alimentacyjnego, przy czym sporządzano sprawozdania rzeczowo-finansowe z realizacji zadań przewidzianych w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów. Zgodnie z danymi z tych sprawozdań w 2022 r. wypłacono 7 171 świadczeń, tj. o 603 mniej (7%) niż w roku 2021 i objęto dofinansowaniem 504 dzieci, tj. o 90 mniej (15%) niż w roku 2021.

(akta kontroli: str. 155-195)

2.2.3. Do obsługi świadczeń alimentacyjnych wykorzystywano oprogramowanie do Obsługi Funduszu Alimentacyjnego (FA) wraz Modułem Windykacji (WD). Zapewniało ono gromadzenie danych imiennych i adresowych wnioskodawców i członków ich rodzin, wysokości ich dochodów, danych dłużników alimentacyjnych i wysokości ich zadłużenia, a także danych dotyczących wypłat przyznanych świadczeń z funduszu alimentacyjnego. Umożliwiało również wygenerowanie zestawień dotyczących: wydanych decyzji i ich rodzajów; wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego; złożonych wniosków; wnioskodawców i dłużników alimentacyjnych; stanu należności z tytułu nienależnie pobranych świadczeń z funduszu alimentacyjnego; liczby rodzin w których pobierane były świadczenia z funduszu alimentacyjnego z podziałem na wysokość dochodu rodziny w przeliczeniu na osobę.

Badanie przeprowadzone na próbie 30 wniosków o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego złożonych w 2022 r. i zakończonych wydaniem decyzji pozytywnej wykazało, że:

- wnioski o świadczenia spełniały wymogi formalne i były rzetelnie analizowane pod względem kryteriów określonych w rozdziale 4 ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów i rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 lipca 2017 r. w sprawie sposobu i trybu postępowania, sposobu ustalania dochodu oraz zakresu informacji, jakie mają być zawarte we

²⁴ Dz. U. poz. 144, ze zm.

²⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 1205, ze zm.; dalej: ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.

²⁶ Dz. U. poz. 1812.

wniosku, zaświadczeniach i oświadczeniach w sprawach o ustalenie prawa do świadczenia z funduszu alimentacyjnego²⁷,

— wypłaty świadczeń odbywały się terminowo i w kwotach określonych w decyzjach.
(akta kontroli: str. 198)

Stwierzone
nieprawidłowości W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykorzystanie dotacji celowej z budżetu państwa na realizację zadań z funduszu alimentacyjnego.

Środki dotacji celowej z budżetu państwa na zadania przewidziane w ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów przyznane w kwocie 2 963,2 tys. zł zostały zgodnie z przeznaczeniem wykorzystane i terminowo rozliczone.

V. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wniosek:

Uwagi Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wniosek Podjęcie działań organizacyjnych zmierzających do przestrzegania ustawowych terminów przyznawania świadczeń.

VI. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie²⁸ umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Najwyższej Izby Kontroli Delegatury we Wrocławiu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

²⁷ Dz. U. poz. 1467.

²⁸ Najwyższa Izba Kontroli zwraca się z prośbą o zgłaszanie, w miarę możliwości, zastrzeżeń opatrzonego kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres elektronicznej skrzynki podawczej (ePUAP) NIK lub na adres e-mailowy NIK wskazany w stopce na pierwszej stronie niniejszego wystąpienia pokontrolnego. W przypadku zaś nadania pisma z zastrzeżeniami (pisma opatrzonego własnoręcznym podpisem) w placówce pocztowej operatora wyznaczonego, NIK zwraca się z prośbą o dodatkowe przekazanie skanu tych zastrzeżeń na ww. adres e-mailowy.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Wrocław, 24 marca 2023 r.

Kontroler
Maria Ossowska
Główny specjalista kontroli
państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura we Wrocławiu
p.o. Dyrektor
Marcin Kaliński

.....
podpis